

SOSYAL BİLGİLER DEFTERİM

T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK DERS NOTU

KONU: BİR KAHRAMAN DOĞUYOR

sosyalbilgilerdefterim

2021 LİSELERE GEÇİŞ
SINAVINDA HEP YANINDA

BİLGİ ŞENTÜRK

Merhaba, sevgili çocuklar zorlu bir eğitim öğretim yılı bizleri bekliyor. Hiç kimse kolay olacağını söylemedi elbette, ama sizler için çalışmak ve üretmek geleceğe umutla bakmamı sağlayan en büyük güç. Toplamda 7 fasikül olarak hazırladığım eğlenceli tarih notlarında, sizleri sıkmadan tarih dersini öğrenmenizi ve hatta bu dersi severek çalışmanızı sağlamak tek ve asıl hedefim. Sizlerde kendinize güvenin. İçinde bulunduğumuz olumsuz duruma karşı başarabileceğinizi gösterin. Ne diyorduk her zaman; 🧩 hemsevdicezhemöğreticez 😊

Saygılarımla
Bilgi ŞENTÜRK
Sosyal Bilgiler Öğretmeni

İÇİNDEKİLER

UYANAN AVRUPA VE SARSILAN OSMANLI	.....	SAYFA 2-5
MUSTAFA KEMAL'İN ÇOCUKLUĞU VE EĞİTİM YILLARI	.....	SAYFA 5-6
MUSTAFA KEMAL'İN FİKİR HAYATI	.....	SAYFA 7-8
MUSTAFA KEMAL'İN ASKERLİK HAYATI	.....	SAYFA 9-10
ETKİNLİK ZAMANI	.....	SAYFA 11-13

8.1.1 UYANAN AVRUPA

Orta Çağ'da (375-1453), Katolik Kilisesinin baskısı altında kalan Avrupa'da özgür düşünce ve bilim gelişmemişti. Kilise, hem siyasi hem ekonomik hem de bilimsel faaliyetleri kendi kontrolünde tutuyordu. Kilise söylemlerinin sorgulanmadan doğru kabul edildiği Dogmatik Düşünce sistemi, hakimdi. Ancak XV. yüzyıl ile birlikte Avrupa'da meydana gelen gelişmeler ile Katolik Kilisesine karşı sesler yükselmeye, eleştiriler yapılmaya başladı.

Şimdi gelin Avrupa'da yaşanan gelişmelere kısaca göz atalım.

Coğrafi Keşifler:

Keşiflerle zenginleşen ve ekonomik olarak gelişen Avrupa'da sanat, edebiyat ve bilime ilgi arttı.

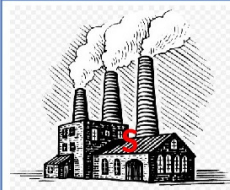
Rönesans:

Sanat, edebiyat ve bilim alanında yaşanan Rönesans ile dogmatik düşünce sorgulanmaya başladı.

Reform:

Katolik Kilisesinde yapılan değişiklikler ile kilisenin bilim ve eğitim üzerindeki baskısı sona erdi. Skolastik düşünce yıkıldı.

Sanayi İnkılabı:

Buhar gücünün makineye uygulanması ile üretim teknolojilerinde büyük değişiklikler yaşandı.

Fransız İhtilali:

1789 yılında Fransa'da meydana gelen bir halk ayaklanmasıdır. Adalet, eşitlik, özgürlük, insan hakları, demokrasi ve milliyetçilik gibi düşünceler ortaya çıkmıştır.

TAMMAT BİLGİ

17. ve 18. yüzyıllarda Avrupa'da ortaya çıkan, her konuda akıl ve bilime önem veren düşüncenin olduğu döneme "Aydınlanma Çağı" denir.

DÜNYAYI DERİNDEN ETKİLEYEN İKİ OLAY

1- SANAYİ İNKILABI

Avrupalı devletler zamanla bilimsel bilgiyi teknolojiye aktararak buhar gücüyle çalışan gemiler icat ettiler ve dokuma fabrikaları kurdular. Böylece Sanayi İnkılabı doğdu. Küçük üretim atölyelerinin yerini büyük fabrikalar, insan gücünün yerini makine gücü aldı. Makineler sayesinde üretim hızla arttı. Artan üretimle birlikte ham madde ve pazar ihtiyacı da arttı. Avrupalı devletler ihtiyaç duydukları ham maddeyi henüz sanayileşmemiş ülkelerden karşılayıp ürettikleri ürünleri de aynı ülkelerde pazarladılar. Böylece Sömürgecilik doğdu ve kısa sürede gelişti. Sömürge yarışında başı çeken İngiltere "üzerinde güneş batmayan" geniş bir sömürge imparatorluğu kurdu. İngiltere'yi diğer Avrupalı devletler takip etti. Avrupalı devletler arasında başlayan sömürge yarışı ham madde ve pazar rekabetini de artırdı. Artan bu rekabet de I. Dünya Savaşı'na zemin hazırladı.

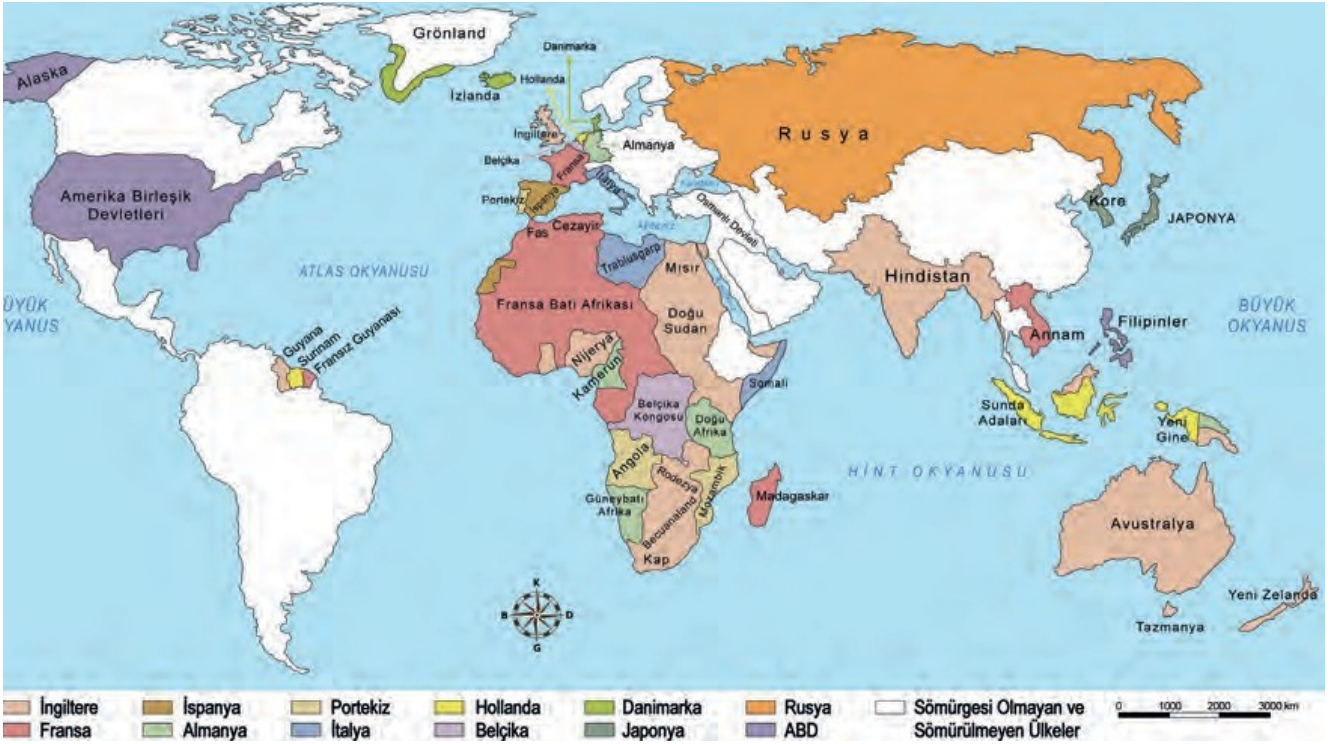

Sanayi İnkılabı sonucunda;

- Büyük fabrikalar kurulmuş, seri üretime geçilmiştir. Böylece ucuz ve bol miktarda ürün üretilmeye başlanmıştır.
- Ham madde ve pazar arayışı sömürgecilik anlayışının doğmasına neden olmuştur.
- Sanayi İnkılabı Osmanlı Devletini hem ekonomik hem de siyasi açıdan olumsuz etkilemiş, 1.Dünya Savaşının çıkmasında en önemli neden olmuştur.

TAMMAT BİLGİ

Sömürgecilik: Güçlü olan bir devletin, güçsüz olan bir devleti yer altı ve yer üstü zenginlikleri bakımından ele geçirmeye çalışmasıdır. O devlette siyasi ve ekonomik çıkar elde etmesidir

XX. Yüzyılın başlarında sömürgeci devletler ve sömürgelerin dağılımı

Sanayi İnkılabı, yeni üretim teknolojilerine ayak uyduramayan Osmanlı Devleti'ni olumsuz etkilemiştir. Sanayileşmeye ayak uyduramayan Osmanlı Devleti'ndeki mallar Avrupa'daki ucuz ve kaliteli mallarla rekabet edemez hale gelmiştir. Üretimde kullanılan el tezgahları ve küçük atölyeler kapatılmıştır. Buna bağlı olarak ülkede işsizlik oranı artmıştır. Osmanlı Devleti dışarıya ham madde satarak işlenmiş ürün almaya başlamış, bunun sonucunda ekonomisi dışa bağımlı hale gelmiştir.

SIRA SİZDE

İngiltere için "üzerinde güneş batmayan"ülke tanımının kullanılmasını açıklayınız?

.....

.....

2-FRANSIZ İHTİLALİ

•Fransız İhtilali ile;

Ortaya çıkan milliyetçilik akımı her milletin kendi devletini kurmasını öngörüyordu. Bu düşünce Osmanlı gibi çok uluslu devletlerde azınlık isyanlarının çıkmasına neden oldu.

Fransız İhtilali'nin yaydığı düşünceler Osmanlı İmparatorluğu'nu olumsuz etkilemiştir. Çok uluslu yapıya sahip Osmanlı toplumunda milliyetçilik akımı etkili olmuş ve ülke sınıfları içindeki farklı milletler Osmanlı'dan ayrılarak kendi devletlerini kurma isteğiyle ayaklanmaya başlamışlardır. Avrupalı devletlerin desteğiyle bağımsızlıklarını kazanan ulusların Osmanlı Devleti'nden ayrılmaları sonucunda ülke sınırları daralmıştır.

TAMMAT BİLGİ

Çok uluslu yapı: Birçok millettten meydana gelen, çeşitli uluslardan oluşan anlamına gelir. Osmanlı Devleti bu duruma örnek verilebilir.

SARSILAN OSMANLI

- Sanayileşemeyen ve ekonomisini düzeltemeyen Osmanlı Devleti, bu zorluğu aşmak için İngiltere'den ilk kez dış borç alındı. Zamanla diğer Avrupa devletlerinden de borçlanmaya gidildi. Borçlarını ödeyemez hale gelince Duyun-u Umumiye kuruldu. Böylece Osmanlı Devleti ekonomik bağımsızlığını kaybetmiş oldu.
- Fransız İhtilali ile ortaya çıkan milliyetçilik akımı her milletin kendi devletini kurmasını öngörüyordu. Bu düşünce Osmanlı Devleti gibi çok uluslu devletlerde azınlık isyanlarını çıkmasına neden oldu. Osmanlı devlet adamları azınlık isyanlarını önlemek ve dağılmayı durdurmak için çeşitli ıslahatlar yaptılar ve bazı fikir akımları ortaya attılar.

FİKİR AKIMLARI

OSMANLILIK

Bütün milletleri adalet, eşitlik, ilkeleri ile bir arada tutup Osmanlılık duygusuna sahip bir toplum oluşturmayı amaçlar.

İSLAMCILIK

Tüm Müslümanları halifenin etrafında toplamayı amaçlamıştır.

TÜRKÇÜLÜK

Bütün Türkleri milli bir duygu ile birleştirerek tek bayrak altında toplamayı amaçlamıştır.

BATICILIK

Osmanlı Devletini kurtuluşunun tüm kurumları ve yaşam biçimiyle batılı bir devlet olmakla sağlanacağını savunmuştur.

DAĞILMAYI ÖNLEMeye YÖNELİK YAPILAN ÇALIŞMALAR

Tanzimat Fermanı(1839)

Amaç, Avrupa'nın Osmanlı iç işlerine karışmasını önlemek, milliyetçilik akımının etkilerini azaltmak ve azınlıkların devlete bağlılıklarını arttırmaktır. Önemi: Osmanlı Devleti'nde anayasal düzene geçişin ilk aşamasıdır. Kanun gücünün üstünlüğü kabul edilmiştir.

Islahat Fermanı(1856)

Amaç, Avrupalı devletlerin desteğini almak, Avrupalıların azınlıkları bahane ederek içişlerimize karışmalarını önlemektir. Azınlık hakları genişletilmiş ve Müslümanlarla eşit hale getirilmiştir. **NOT: Islahat Fermanında yabancılara verilen haklar artırılmıştır.**

1.Meşrutiyet: (1876)

2.Abdülhamit tarafından ilan edilmiştir. Meşrutiyet padişah ve meclisli yönetim şeklidir. Yabancı devletlerin iç işlerimize karışmasını önlemek amacıyla ilan edilmiştir. **İlk Osmanlı anayasası olan Kanun-i Esasi ilan edilmiştir.** Halkın belli bir kesimi yönetime katılmıştır. İlk kez meclis açılmıştır.

II.Meşrutiyet: (1908)

Meşrutiyet yanlısı aydınlar İttihat ve Terakki adında bir cemiyet kurarak subaylar ve aydınlar arasında örgütlendiler. Selanik'te çıkardıkları isyan büyüyünce padişah 2. Abdülhamit meşrutiyeti ikinci kez ilan etmek zorunda kaldı. Anayasa yürürlüğe girdi, meclis yeniden açıldı.

1909 yılının nisan ayında, meşrutiyet karşıtları İstanbul'da gösteri yapmaya başladılar. 31 Mart Vakası diye tarihe geçen bu olay üzerine meşrutiyeti korumak isteyen İttihat ve Terakki üyesi subaylar, Selanik'te, Hareket Ordusu adında bir ordu hazırladılar. Başkanlığını Mahmut Şevket Paşa'nın ve kurmay başkanlığını Mustafa Kemal'in de içinde bulunduğu bu ordu, İstanbul'a gelerek isyanı bastırdı. 31 Mart Vakası'ndan sonra devletin yönetimi büyük ölçüde İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin kontrolüne geçti.

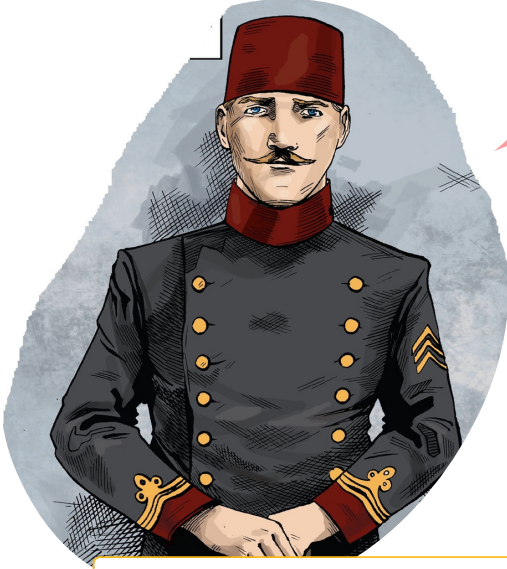
TAMMAT BİLCİ

Hükümdarın yetkilerinin anayasa ve halk oyuyla seçilen meclis tarafından kısıtlandığı yönetim biçimine meşrutiyet denir.

8.1.2 MUSTAFA KEMAL'İN ÇOCUKLUK DÖNEMİ VE ÖĞRENİM HAYATI

•1881 yılında Selanik'te doğdu. Babası Ali Rıza Bey, Bir süre gönüllü subaylık yapmış, ardından gümrük muhafaza memuru olarak çalışmış, daha sonra da ticaretle uğraşmıştır. Annesi Zübeyde Hanım Geleneklerine bağlı, ev hanımıdır. Mustafa'nın Fatma, Ömer, Ahmet, Naciye ve Makbule adında beş kardeşi vardır. Ancak Makbule dışındaki kardeşleri küçük yaşta vefat etmişlerdir.

Merhaba çocuklar eğitim hayatım farklı okullarda geçti şimdi onları tanıyalım

Mahalle Mektebi (1886)

Mustafa'nın hangi okulda eğitime başlayacağı evde tartışma konusu olmuştur. Ancak annesinin isteği üzerine ilk olarak geleneksel eğitim yapan Mahalle Mektebine başlamıştır.

Şemsi Efendi Okulu (1886)

Babasının isteği dikkate alınarak yeni açılan ve modern yöntemlerle eğitim yapan Şemsi Efendi Okuluna gitmiştir. Bu okulda okurken babasını kaybetmiş ve bir süre eğitimine ara vermek zorunda kalmıştır.

Selanik Mülkiye Rüştiyesi (1893)

Sivil ortaokuldur. Bu okulda okurken çevresinde gördüğü subaylardan etkilenerek asker olmaya karar vermiş ve gizlice askeri okulun sınavlarına girmiş ve kazanmıştır.

Selanik Askeri Rüştiyesi (1893)

Kemal adını, bu okuldaki Matematik Öğretmeni Yüzbaşı Mustafa'dan almıştır. Ayrıca Fransızca Öğretmeni Yüzbaşı Nakiyüddin ona bağımsızlık ve vatan sevgisi gibi duyguları aşıladı.

Manastır Askeri İdadisi (1896)

Bu okulda sınıf arkadaşı Ömer Naci sayesinde edebiyata ve hitabete ilgi duydu. Fransızca özel dersleri aldı. Tarih Öğretmeni Kolağası Tefvik Bey'den tarih bilinci edindi.

İstanbul Harp Okulu (1899)

Harp Okulunda okurken arkadaşları ile birlikte bir dergi/gazete çıkardı. 1902'de Teğmen rütbesiyle mezun oldu

İstanbul Harp Akademisi (1902)

Bu okulda derslerinin yanı sıra, ülkenin içinde bulunduğu siyasi durum ile yakından ilgilendi. Harp Akademisini kurmay yüzbaşı olarak bitirdi (1905). İlk görev yeri olan Şam'daki 5. Ordu'ya atandı.

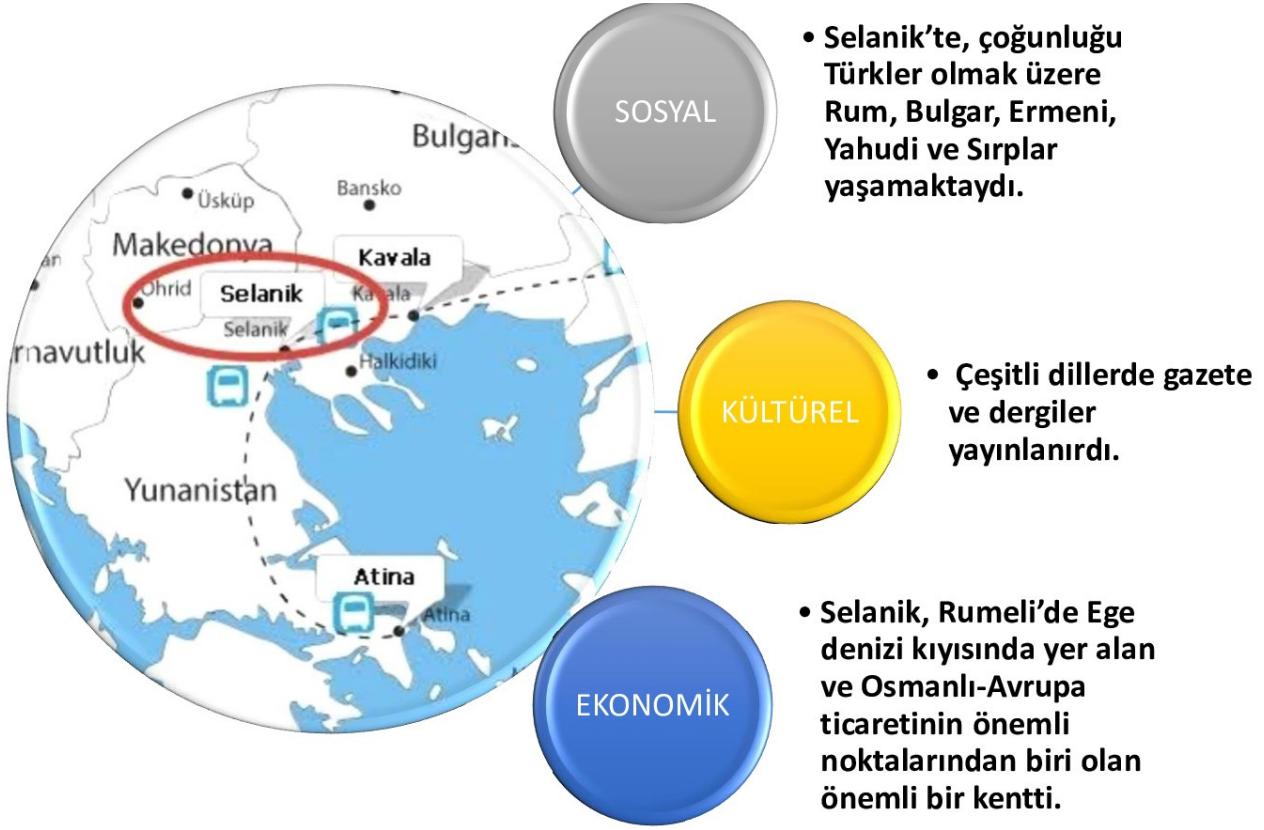
**TAMMAT
BİLCİ**

Osmanlı'da dini derslerin ağırlıkta olduğu mektep ve medreseler; yeni açılan Batı tarzı okullar, askeri okullar ve çeşitli meslek okulları, azınlık okulları ile yabancı okullar da faaliyettedir. Bu durum, Osmanlı Devleti'nde eğitim birliğinin olmadığını göstermektedir.

8.1.3 MUSTAFA KEMAL'İN FİKİR HAYATINI ETKİLEYEN OLAY VE KİŞİLER

1- DOĞDUYU VE BÜYÜDÜĞÜ SELANİK ŞEHİRİ

Osmanlı Devleti'nde 19. yüzyıla kadar huzur ve güven içerisinde yaşayan bu milletler, Fransız İhtilali ile ortaya çıkan milliyetçilik düşüncesinden etkilenerek çatışma ortamına sürüklenmişlerdir. Bu çatışma ortamında devleti parçalanmaktan kurtarmak amacıyla Osmanlı aydınları bazı çareler aramış bunun sonucunda yeni düşünce akımları ortaya çıkmıştır.

Bu çok uluslu yapı, konuşulan diller, inançlar, gelenek ve görenekler ülkede çok zengin bir sosyal ve kültürel yapının oluşmasını sağlamıştı.

**TAMMAT
BİLCİ**

Selanik şehrinin bu özellikleri Mustafa Kemal'in yeniliklere açık, hoşgörülü ve idealist kişiliğinin oluşmasında etkili olmuştur.

Mustafa Kemal'in kişiliğinin ve fikirlerinin oluşmasında, yaşadığı çevrenin yanında, çevresinde yaşanan siyasi askeri kültürel gelişmelerin ve okuduğu kitapların etkisi vardır.

YERLİ DÜŞÜNÜRLER

Namık Kemal vatan ve millet sevgisi,
Mehmet Emin Yurdakul milliyetçilik milli birlik ve beraberlik;
Tevfik Fikret insan hakları, çağdaşlık, batıcılık;
Ziya Gökalp Türkçülük, Türk milliyetçiliği, dayanışma

YABANCI DÜŞÜNÜRLER

Jean Jack Rousseauu milli egemenlik, hukuk devleti;
Montesquieu cumhuriyet yönetimi,
Voltaire akılcılık ve bilimsellik

YAŞANAN OLAYLAR

1897 Türk-Yunan Savaşı
Mustafa Kemal bu savaşa gönüllü olarak katılmak istemiş ancak yaşı küçük olduğu için geri çevrilmişti.
Fransız İhtilali ile ortaya çıkan eşitlik, özgürlük ve milliyetçilik gibi fikir akımlarından etkilenmiştir.
Osmanlı Devletinin içinde bulunduğu durum

Mustafa Kemal'in içinde bulunduğu çevre yaşadığı olaylar yeniliklere açık hoşgörülü çok yönlü bir kişiliğinin oluşmasında etkili olmuştur.
Tarih bilincinin gelişmesi Kurtuluş Savaşında başarılı olmasını milletine olan sevgisi Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulmasında etkili olmuştur.

8.1.1 MUSTAFA KEMAL'İN ASKERLİK HAYATI

ŞAM'A ATANMASI (1905)

Harp Akademisinden Kurmay Yüzbaşı olarak mezun olan Mustafa Kemal, ilk görev yeri olan Şam'daki 5. Ordu'ya Kurmay Yüzbaşı olarak atandı. Burada Vatan ve Hürriyet Cemiyetini kurdu. Selanik başta olmak üzere birçok şehirde cemiyetin şubesini açtı.

31 MART OLAYI (1909)

13 Nisan 1909'da İstanbul'da meşrutiyet karşıtı bir ayaklanma çıktı. 31 Mart Olayı adı verilen bu ayaklanmayı bastırmak ve düzeni sağlamak amacıyla Hareket Ordusu Kurmay Başkanı olarak İstanbul'a geldi ve isyanı bastırdı.

PİKARDİ MANEVRALARI (1910)

Fransa'da düzenlenen askeri tatbikatlara gözlemci olarak katılmış, gelecekte hava kuvvetlerinin önemine vurgu yapmıştır.

TAMMAT BİLGİ

Tatbikatta yaptığı gözlemler ve değerlendirmeler mesleki açıdan kendisini geliştirdiğini ve ileri görüşlülüğünü gösterir.

TRABLUSGARP SAVAŞI (1911)

İtalya'nın Trablusgarp'ı işgali üzerine bölgeye gönüllü gitti. Yerli halkı örgütleyerek Derne ve Tobruk'ta başarılar kazandı. Başarılarından dolayı binbaşı yükseldi. Trablusgarp Savaşı, Mustafa Kemal'in ilk askeri başarısıdır.

TAMMAT BİLGİ

Trablusgarp'a gönüllü olarak gitmesi vatanseverliği, yerli halkı İtalyanlara karşı örgütleyerek direnişe geçirmesi teşkilatçılığı ile ilgilidir.

Trablusgarp Savaşı'nda İtalyan yayılmacılığı

Trablusgarp Savaşı devam ederken Balkanlarda da savaş çıktı. Böylelikle iki ateş arasında kalan Osmanlı Devleti, İtalya ile olan savaşını sonlandırmak zorunda kaldı. İmzalanan Uşi Antlaşması ile Trablusgarp İtalya'ya bırakıldı ancak Trablusgarp halkının dinî yönden Osmanlı halifesine bağlı kalması kabul edildi. Böylece Osmanlı Devleti, Yavuz Selim Devri'nde ayak bastığı Afrika kıtasından tamamen çekildi.

BALKAN SAVAŞLARI (1912-1913)

Mustafa Kemal Balkan Savaşı sırasında Gelibolu Yarımadası'nda Çanakkale Boğazi'nin korunmasında görev aldı. Bu görev esnasında bölgeyi tanıması onun Çanakkale Savaşlarında başarılı olmasında etkili olacaktır. II. Balkan Savaşı sırasında Bolayır Kolordusu kurmay başkanı olarak görev yaptı. Edirne'nin geri alınmasında etkili oldu. (1913)

1. Balkan Savaşı öncesinde Balkanlar

1. Balkan Savaşı sonrasında Balkanlar

2. Balkan Savaşı sonrası Balkanlar

SOFYA ASKERİ ATAŞESİ (1913)

Sofya'da askeri ataşe olarak bulunmuş, Yarbay rütbesine yükselmiştir. Sofya'da iken Bulgaristan'daki Türklerin sorunlarıyla ilgilenmesi milliyetçi kişiliğini, yabancı devlet temsilcileriyle görüşmesi diplomasi yeteneğini, edindiğini gösterir.

I. DÜNYA SAVAŞINDA (1914-1918)

İlk olarak Çanakkale Cephesinde (1915) 19. Tümen Komutanı olarak, ardından Kafkas Cephesinde (1916) 16. Kolordu Komutanı olarak, son olarak da Suriye Cephesinde 7. Ordu Komutanı olarak görev aldı.

TAMMAT BİLCİ

Mustafa Kemal'in askerlik hayatında gösterdiği başarılar ve vatana olan sevgisi Kurtuluş Savaşının örgütlenme aşamasında halk üzerinde olumlu etki göstermiştir.

ÜNİTE SÖZLÜÇÜ

KAVRAM BİLGİ

Ataşemiliter: Bir ulusun yabancı ülkelerdeki elçiliklerinde görevli askerî uzman.

Ayan: Bir şehrin ileri gelenleri. Osmanlılarda çoğu esnaf ailelerden oluşan sınıf.

Azınlık : İçinde yaşadıkları toplumda nüfusun büyük bir bölümünü oluşturan gruptan(din, dil) etnik köken gibi özellikleriyle farklı olan kesim

Balkanlar: Balkan Yarımadası da denilen, Hırvatistan, Sırbistan, Slovenya, Karadağ, Makedonya, Bosna-Hersek, Arnavutluk, Romanya, Bulgaristan, Yunanistan ve Trakya'yı içine alan bölge.

Çarlık: Rusya'nın yönetim anlayışı hükümdarlarına çar denir.

Çok uluslu: Birden fazla milletin bir arada yaşaması.

Çok yönlülük: Bir kişinin farklı alanlarda yeteneğe sahip olması, faaliyet göstermesi.

Diplomasi: Uluslararası ilişkileri düzenleyen antlaşmalar bütünü.

Duyunu umumiye: (Genel Borçlar İdaresi) 1881'de Osmanlı borçlarını tahsil edebilmek için kurulan uluslararası haciz heyeti.

Emperyalizm: Bir milletin sömürü temeline dayanarak başka bir milleti siyasi ve ekonomik egemenliği altına alıp yayılması veya yayılmayı istemesi, yayılcılık.

EK BİLGİ

Mustafa Kemal Sofya'da bu görevi yapmıştır.

Üyelerinin padişah tarafından seçildiği bir ayan meclisi oluşturulmuştur.

Osmanlı Devletinde en fazla bulunan azınlıklar Rum, Ermeni, Sırp vb.

İlk isyan çıkartan Sırlar ilk bağımsızlık kazananlar Yunanlılar

Çanakkale zaferi sonucu yardım alamayan Rusya da çarlık rejimi yıkıldı

Osmanlı devleti çok uluslu bir yapıya sahiptir.

Mustafa Kemal asker olmasının yanı sıra siyaset spor yazarlık gibi alanlarda da başarı sağlamıştır.

Osmanlı ekonomik bağımsızlığını kaybetti.

En fazla uygulayan batılı ülkeler olmuştur.

İdadi: Lise derecesindeki okul

Mustafa Kemal Manastır Askeri idadisinde okudu.

Hitabet: Etkili söz söyleme sanatı

Mustafa Kemal güzel konuşma yeteneğini ilk olarak sınıf arkadaşı Ömer Naci'den öğrenmiştir.

Etnik: Herhangi bir kültüre ait olma.

Osmanlı Devletinde çok farklı ırklar yaşadığı için farklı kültürler mevcuttur.

ARAP YUNAN ERMENİ

İdeallistlik: Bir ideale, bir davaya, bir ülkeye bağlı olan; kendini ona göre yönlendiren.

Mustafa Kemal'in idealleri Türk ulusunun ihtiyaçlarından doğmuştur.

İleri Görüşlülük: İleride olabilecekler hakkında varsayımlarda bulunabilme becerisi.

Mustafa Kemal bir çok savaşta ileri görüşlülüğünü ispatlamış ve başarılı olmuş bir liderdir.

Jeopolitik: Coğrafya, ekonomi, nüfus vb. bir devletin politikası üzerindeki etkisi.

Boğazların Osmanlı devletinin elinde olması gibi.

Meşrutiyet: Hükümdarla yönetilen bir ülkede hükümdarın başkanlığı altında parlamento yönetimine dayanan hükümet biçimi.

Parlamento: Yasama gücüne sahip meclis.

Rüştiye: Ortaokul derecesinde olan eğitim kurumu

Mustafa Kemal önce Selanik mülkiye rüştiyesine gitti ardından askeri rüştiye sınavlarını kazandı.

Sömürgecilik: bir devletin, kendi ülkesinin sınırları dışında, başka ulusları, devletleri, toplulukları siyasal ve ekonomik egemenliği altına alarak yayılması

Tatbikat: Asker birliklerini savaşa hazırlamak amacıyla, arazi üzerinde yapılan geniş ölçüde savaş denemesi, manevra

Mustafa Kemal Pikardi Manevralarına(tatbikat) katılmıştır.

Teşkilatçılık: Bireyin bir hedef uğruna bir ortamda bir araya gelerek, hedefe yönelik çalışmalar yapması

Mustafa Kemal Trablusgarp'ta Kurtuluş savaşında halkı başarıyla örgütlemiştir.

ETKİNLİK ZAMANI

Aşağıdaki ifadeleri ait oldukları fikir akımıyla eşleştiriniz.

1

Balkanlarda yaşayan milletlerin Osmanlı Devleti'ne olan bağlılığı arttırılmak istenmiştir.

Osmanlıcılık

2

Osmanlı Devleti'nin dağılmasını engellemese de bu akım Kurtuluş Savaşının kazanılmasında etkili oldu.

Batıcılık

3

Mehmet Akif'in de desteklediği bu akım ümmetçi bir anlayışa dayanır.

Türkçülük

4

Bu fikri savunanlar Avrupa'daki bilim ve teknik gelişmelerinin takip edilmesi gerektiğini vurguladılar.

İslamcılık

Aşağıdaki ifadelerin doğru ise (✓) yanlış ise (✗) olarak işaretleyiniz.

1. Meşrutiyetin ilanı ile ülke yönetimi tamamen halkın eline geçmiştir. ☐
2. Fransız İhtilali ile yayılan milliyetçilik akımı çok uluslu devletlerin yıkılmasında etkili olmuştur. ☐
3. Sanayi İnkılâbı, Osmanlı Devleti'ni olumlu etkilemiştir. ☐
4. XIX. yüzyılda Osmanlı aydınları tarafından devletin dağılmasını önlemek için ortaya atılan fikir akımlarından en etkili olan Batıcılık fikri olmuştur. ☐
5. Mustafa Kemal'in annesinin istemediğini bildiği halde askeri okul sınavlarına katılması kararlı bir kişilik yapısına sahip olduğunu gösterir. ☐
6. Sanayileşmiş ülkelerin, geri kalmış ülkelerin kaynaklarını kendi menfaatleri için sömürgeleştirmeleri sanayinin tüm dünyada gelişmesine neden olmuştur. ☐
7. Osmanlı Devleti çok uluslu bir yapıya nedeni ile milliyetçilik akımından en fazla etkilenen ülkelere olmuştur. ☐
8. Mustafa Kemal'in fikirlerinin oluşmasında en büyük etkenlerden biri de doğduğu ve büyüdüğü Selanik şehri olmuştur. ☐
9. Osmanlı Devleti 1. Balkan Savaşında kaybettiği toprakların tümünü 2.Balkan Savaşında geri almayı başarmıştır. ☐
10. Mustafa Kemal askerlik hayatının bir kısmında diplomasi ile ilgilenmiştir. ☐

LEVEL UP SORU BANKASINDAN ÖRNEK TEST

1

...Harbiye senelerinde siyaset fikirleri baş gösterdi. Vaziyet hakkında henüz yeterince bilgimiz yoktu.

Sultan Hamid devri idi. Namık Kemal Bey'in kitaplarını okuyorduk. Takibat sıkı idi. Ekseriyetle ancak koğuştta, yattıktan sonra okumak imkânını buluyorduk. Bu gibi vatanperverine eserleri okuyanlara karşı takibat yapılması, işlerin içinde bir berbatlık bulunduğunu gösteriyordu...

Mustafa Kemal'in okul yıllarına dair verdiği bilgiye göre aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Lise yıllarında sıkı bir dönem yaşadığına
- B) Dönemin padişahının kim olduğuna
- C) Milli yazarların görüşlerine ilgi duyduğuna
- D) Siyasi baskıların etkisinde olduğuna

2

Trablusgarp'ı savunabilmek için, tüm engellere rağmen aralarında Mustafa Kemal'in de bulunduğu bazı gönüllü subayları gizlice bölgeye gönderdi. Mustafa Kemal kılık değiştirerek "Mustafa Şerif" takma adıyla ve gazeteci olarak gizlice Trablusgarp'a gitti. Burada yerli halkı örgütleyerek onları İtalyanlara karşı direnişe geçirdi. Derne ve Tobruk'ta başarılar kazandı.

Yukarıda verilen olayda Mustafa Kemal'in hangi kişilik özelliğine değinilmemiştir?

- A) Kararlılık
- B) İleri görüşlülük
- C) Teşkilatçılık
- D) Vatanseverlik

3

Cografi Keşifler

Avrupalılar keşfedilen bu bölgelerdeki kaynakları yeni ticaret yolları ile kendi ülkelerine taşıyarak zenginleştirdiler.

Rönesans

Avrupa'da ekonomik kalkınmayla birlikte bilim, sanat ve edebiyat da hızla gelişti. Bu gelişmelerin yaşandığı döneme "yeniden doğuş" anlamına gelen Rönesans adı verildi.

Sanayi Devrimi

Avrupalı devletler zamanla bilimsel bilgiyi teknolojiye aktararak buhar gücüyle çalışan gemiler icat ettiler ve dokuma fabrikaları kurdular. Böylece Sanayi İnkılabı doğdu.

Reform

Akıl ve bilim ön plana çıktı ve dogmatik düşünceler sorgulanmaya başlandı. Katolik Kilisesi toplum üzerindeki gücünü ve denetimini kaybetmeye başladı.

Yukarıda verilen olayların Osmanlı Devleti'ne etkileri düşünüldüğünde aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Osmanlı Devleti'nin ticaret gelirleri azalmıştır.
- B) Gelişen sanayi ile Osmanlı ülkesinde işsizlik azalmıştır.
- C) Avrupa'daki olumlu gelişmeler birbirini tamamlamıştır.
- D) Dini, ekonomik, bilimsel alanlarda Avrupa'da ilerleme olmuştur.

4

Verilen bilgilere göre Mustafa Kemal'in fikir hayatına Selanik şehrinin;

- I. Farklı inanç ve milletlere saygı duyma
- II. Farklı kültürleri tanıma fırsatı bulma
- III. Avrupa yaşamına özenme

özelliklerinden hangilerini kazandırdığı söylenebilir?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) II ve III
- D) I, II ve III

5

(1) Mustafa Kemal'in doğduğu, ortaokula kadar eğitimi sürdürdüğü Selânik, Makedonya'nın en büyük şehirlerinden ve en önemli ticaret limanlarından biriydi. (2) Selânik vilayetinin genel nüfusu bir milyona yaklaşmış durumdaydı. %51'i Türk-Müslüman olan vilayetin %23'ünü Rumlar, %21'ini Bulgarlar oluşturmaktaydı. (3) Selânik'te Türk basın hayatı oldukça canlı olup bu canlılığa azınlıklar da gazete ve dergileriyle katılmaktaydı. (4) II. Balkan Savaşı sonunda (10 Ağustos 1913) imzalanan Bükreş Antlaşması'yla kaybedilen bu önemli merkez, Yunanistan'a bırakılmıştı

Selanik şehri hakkında verilen numaralandırılmış bilgiler hangi seçenekte doğru alanlarla eşleştirilmiştir?

	1	2	3	4
A)	Siyasi	Kültürel	Sosyal	Jeopolitik
B)	Ekonomik	Dini	Kültürel	Siyasi
C)	Sosyal	Kültürel	Siyasi	Askeri
D)	Ekonomik	Sosyal	Kültürel	Siyasi

6

Tablodaki bilgilerden faydalanarak istenilen bölümleri boyayınız.

- Balkan toprakları üzerinde daha etkili olması beklenen fikir akımı
- Teknolojiye, değişen dünyaya ayak uydurmanın gerekliliğini savunan fikir akımı

<p>OSMANLILIK</p> <p>Bazı aydınlar dil, din, ırk ayrımı yapılmaksızın bütün milletleri kapsayacak bir üst kimlik oluşturmaya çalıştılar. Osmanlılık adı verilen bu düşüncenin temelinde gayrimüslimleri devlete bağlı tutma fikri yatıyordu.</p>	<p>İSLAMCILIK</p> <p>Kimi Osmanlı aydınları ise Müslüman milletler arasındaki iş birliğini geliştirmeye çalıştılar. İslamcılık adı verilen bu düşünce ile Müslüman milletleri Osmanlı Halifesi etrafında birleştirmek amaçlanıyordu.</p>
<p>TÜRKÇÜLÜK</p> <p>Bu fikri savunan aydınlar, Türk toplulukları arasındaki iş birliğinin geliştirilmesine önem veriyorlardı. Mehmet Emin (Yurdakul), Ziya Gökalp gibi aydınlarca savunulan bu fikir, azınlıkların ayrılmasıyla daha da güçlendi.</p>	<p>BATICILIK</p> <p>Bu fikrin savunucuları, Avrupa'daki gelişmelerin örnek alınarak devletin modernleştirilmesi gerektiğini düşünüyorlardı. Bazı aydınlarca savunulan bu düşünce Atatürk Dönemi'nde inkılaplar yapılırken de etkili oldu.</p>

Verilen bilgilere göre doğru işaretleme şekli aşağıdakilerden hangisidir?

- A** **B** **C** **D**

CEVAP ANAHTARI

Osmanlıcılık-1	1-Y	6-Y
İslamcılık-3	2-D	7-D
Türkçülük-2	3-Y	8-D
Batıcılık-4	4-Y	9-Y
	5-D	10-D

TEST

1-B 2-B 3-B 4-B 5-D 6-D

KAZANMAYA HAZIRSAN BAŞLAYALIM MI?

TAMMATYAYINCILIK.COM
VE TÜM SEÇKİN BAYİLERDE

